

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจรรย์นิตี หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๖/๒๕๖๘

วันที่ ๘ เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง { ศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม หรือไม่

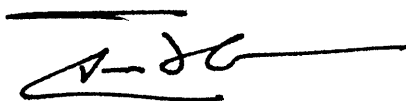
ความเห็น

คดีนี้ ศาลจังหวัดฉะเชิงเทราส่งคำโต้แย้งของจำเลยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง อ้างว่า มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยการหย่าหรือ ศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส ให้ฝ่ายซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน เป็นบทบัญญัติที่ไม่เป็นไปตามหลักความเท่าเทียมและหลักความเสมอภาค เนื่องจากเมื่อบุคคลมีสิทธิใช้ชื่อสกุล ของคู่สมรสแล้ว ต่อมาการสมรสสิ้นสุดลงไม่ว่าด้วยการหย่าหรือตามคำพิพากษา ย่อมก่อให้เกิดสิทธิ แก่บุคคลผู้มีสิทธิใช้ชื่อสกุลมาก่อนแล้ว มีสิทธิที่จะเลือกว่าจะใช้นามสกุลใดต่อไปได้ พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗

เห็นว่า การก่อให้เกิดสิทธิการใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสเป็นไปตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ ที่บัญญัติให้สิทธิคู่สมรสตกลงใช้ชื่อสกุลเดิมของตนหรือใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใดก็ได้ สอดคล้องกับลักษณะสังคมและวัฒนธรรมไทยที่ให้ความสำคัญและความมั่นคงของสถาบันครอบครัวเพื่อให้เกิด ความเป็นครอบครัวเดียวกัน อย่างไรก็ตาม กฎหมายให้เสรีภาพแก่คู่สมรสอย่างเสมอภาคกันโดยความตกลง ของทั้งสองฝ่ายว่าต่างฝ่ายต่างใช้ชื่อสกุลเดิมของตนหรือให้คู่สมรสฝ่ายใดมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งก็ได้

สิทธิการใช้ชื่อสกุลจึงเกิดขึ้นจากนิติสัมพันธ์ตามความตกลงของทั้งสองฝ่ายที่มาจากการสมรส ไม่ใช่สิทธิที่เกิดขึ้นโดยการเกิด เมื่อคู่สมรสหย่ากันไม่ว่าจะด้วยความสมัครใจของทั้งสองฝ่ายหรือถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส นิติสัมพันธ์ที่เกิดจากการสมรสย่อมสิ้นสุดลง คู่สมรสไม่ประสงค์จะอยู่ด้วยกันในฐานะคู่สมรส ความเป็นสถาบันครอบครัวก็สิ้นสุดลง สิทธิที่จะใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายที่เกิดจากนิติสัมพันธ์นั้นย่อมสิ้นสุดลงด้วย พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง จึงบัญญัติให้คู่สมรสที่ใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมภายหลังการหย่าหรือศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรสแล้ว ช่วยให้สถานะของบุคคลในครอบครัวไม่สับสนต่อบุคคลภายนอก จำเลยอ้างว่า เมื่อมีสิทธิที่ใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว ย่อมมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งต่อไปแม้จะไม่ได้ได้รับความยินยอม นั้น การอ้างสิทธิในลักษณะดังกล่าวย่อมกระทบสิทธิของบุคคลอื่น เมื่อสถานะการสมรสสิ้นสุดลง สิทธิอันเกิดจากสถานะนั้นย่อมสิ้นสุดลงด้วย การใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งต่อไปจึงเป็นการละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น ต่างจากการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตาย ซึ่งมีใช้ความประสงค์ของคู่สมรสที่จะให้การสมรสสิ้นสุดลง มาตรา ๑๓ วรรคสอง จึงบัญญัติให้ฝ่ายซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้นได้ต่อไป แต่เมื่อจะสมรสใหม่ให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้สับสนในสถานะทางครอบครัวเช่นกัน บทบัญญัติมาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คู่สมรสที่ใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตนภายหลังการหย่าหรือศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรสแล้ว เป็นบทบัญญัติที่ให้ความเสมอภาคกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ให้สิทธิชายและหญิงเท่าเทียมกัน ใช้แก่บุคคลทั่วไปอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เป็นการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมต่อบุคคล

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม

(นายจิรนิติ ทะวานนท์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ